

Energidepartementet
postmottak@ed.dep.no

Halvor Lie
48260357
halvor.lie@statnett.no
Vår ref:2025/1375
Deres ref:25/1727

Svar på høring med forslag om prioritert nettilknytning av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser

Statnett viser til høring om forslag til endringer i energiloven (prioritert nettilknytning av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser) med frist 29. september.

Våre viktigste innspill er;

- Vi støtter hovedtrekkene i forslaget.
- Ordinær tilknytningsprosess er fortsatt hovedregelen og det er viktig at alle aktører kommuniserer sine behov tidlig.
- Flere steder i nettet er nær all ledig kapasitet faktisk tatt i bruk, og "vanlig forbruk" inkl. nødvendige samfunnsfunksjoner kan ikke knyttes til før tiltak er realisert.
- Prioriteringer og forgang i konsesjonsbehandlingen kan gi økt nettkapasitet og kan redusere behovet for å bruke unntaksregelen.

Statnett støtter hovedtrekkene i forslaget

Statnett er enig i vurderingen av at det er behov for et tydelig og klart hjemmelsgrunnlag dersom man skal prioritere nettilknytning av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser, slik som forsvarsindustri og kritiske samfunnsfunksjoner. Statnett er enig i at det bør være myndighetene som treffer vedtak i det enkelte tilfellet med hjemmel i lov, herunder at det er myndighetene som gjør de nødvendige vurderingene av det sikkerhetspolitiske behovet i det enkelte tilfellet.

Statnett merker seg at aktører som får vedtak om myndighetsbestemt prioritet ved nettilknytning fortsatt vil måtte kjøpe kraft på ordinær måte i kraftmarkedet. Dette er en nyttig klargjøring.

Statnett merker seg at forslaget ikke omfatter det å frata tilknyttede kunder kapasitet som er tatt i bruk. Forslaget vil imidlertid kunne medføre at aktører som har fått reservere kapasitet, mister denne, ref. punkt 5 i høringsnotatet. Aktører vil også kunne bli dyttet lengre bak i køen dersom kunder med reservert kapasitet dyttes ut og fremst i kapasitetskøen. Slik Statnett oppfatter forslaget er det en forutsetning at det faktisk er ledig og ubenyttet nettkapasitet for at hjemmelen skal kunne tas i bruk.

Det er viktig at alle aktører kommuniserer sine behov tidlig og at ordinær tilknytningsprosess fortsatt er hovedregelen

Statnett vil fremheve at forslaget ikke må svekke den ordinære prosessen for nettilknytning, hvor god dialog med nettselskap, realistiske fremdriftsplaner og modning av prosjektene er helt sentralt. Det er nevnt i høringsnotatet punkt 4.2 og 4.3 som den klare hovedregelen. Det er viktig at dette kommuniseres tydelig til aktørene, og en god prosess med nettselskapet er vel så viktig i tilfeller hvor det er vedtatt en prioritering. I punkt 2.4 i høringsnotatet er det vist til at kraftkrevende forsvarsindustri bør ha gode forutsetninger for å demonstrere gjennomføringsevne og modenhet.

Mange steder i nettet er det ikke kapasitet til å knytte til "vanlig forbruk" (< 5 MW, < 20 GWh)

Statnett merker seg at departementet i punkt 2.2 legger til grunn at mange kritiske samfunnsfunksjoner vil slippe å stå i tilknytningskø dersom uttaket er under grensene for "vanlig forbruk" som nettselskapene skal holde av kapasitet for, jf. forskriftsendringer i kraft 1. juli 2025. Etter forskriftsendringen skal nettselskapene holde av kapasitet til aktører med samlet maksimalt effektuttak under 1 MW i regionalnettet, og med samlet maksimalt effektuttak under 5 MW og forventet årlig forbruk under 20 GWh i transmisjonsnettet. I enkelte områder er det ikke marginer til å knytte til ytterligere 5 MW-laster, og i disse områdene må aktører med effektuttak på mer enn 1 MW dermed fortsatt stå i kø. Prioritering alene løser dermed ikke behovet alene – raskere realisering av nødvendig netttiltak vil være nødvendig.

I forslaget til ny lovtekst § 3-8 første ledd siste setning er det lagt inn en begrensning om at tilknyttede kunder ikke kan fratas kapasitet som er tatt i bruk. Det kan reises spørsmål ved om dette er en hensiktsmessig avgrensning. I en situasjon hvor det er nødvendig at myndighetene griper inn i kraftmarkedet ved å prioritere tilknytning av forbruk ut fra nasjonale sikkerhetsinteresser, kan det være grunn til å vurdere om hjemmelen bør ha en noe større rekkevidde. For eksempel kunne man se for seg at eksisterende kunder vil måtte forholde seg til at nettet ble driftet med noe lavere forsyningssikkerhet. Videre kunne man se for seg at avtalt kapasitet for eksisterende tilknyttede aktører i kraftsystemet også kunne begrenses i ekstraordinære tilfeller, hvis dette vurderes som nødvendig av hensyn til de sikkerhetspolitiske interessene som begrunner vedtaket om prioritert tilknytning. En forutsetning må være at en eventuell leveringsinnskrenkning vil kunne fremskynde tilknytningen av den aktuelle kunden med virksomhet av nasjonal sikkerhetsinteresse.

Tiltak for å raskere øke nettkapasiteten kan redusere ulempen for tredjeparter og bør også vurderes

I høringsnotatet presiseres det at et eventuelt vedtak om prioritering av et prosjekt kan være svært inngripende for tredjeparter som blir berørt. Departementet foreslår derfor at det skal være en forutsetning at andre alternativer må være utprøvd før vedtak kan fattes. I mange tilfeller med presset nettkapasitet vil myndighetene ha konkrete konsesjonssøknader for nye nettanlegg til behandling. I forslaget omtales ikke hvilke muligheter myndighetene selv har for å legge til rette for økt nettkapasitet gjennom prioriteringer i konsesjonsbehandlingen. Statnett legger til grunn at myndighetene har adgang til å prioritere prosjekter i myndighetsbehandlingen ut fra eksempelvis hensyn til nasjonal sikkerhet, og foreslår at dette nevnes i forarbeidene.

Innspill til utformingen av forslaget

I forslaget til ny § 3-8 i energiloven tredje ledd er det krav om å innhente rådgivende uttalelser fra relevante myndigheter om behovet for tiltak. Det bør fremgå at relevante nettselskaper også må involveres før det treffes vedtak, slik at man får et best mulig beslutningsgrunnlag. Dette kan presiseres ved å tilføye ordene "og berørte nettselskap" i tredje ledd, første punktum. Eventuelt kan det tas inn en omtale av forholdet til forvaltningsloven i forarbeidene til lovforslaget, hvor det vises til krav om fornåndsvarslig mv. Høringsnotatet punkt 4.3 viser til at et eventuelt vedtak om myndighetsbestemt prioritering vil være et enkeltvedtak, noe som gjerne kan presiseres i lovteksten.

I høringsforslaget punkt 5 er det uttalt det kan bli aktuelt med erstatning etter alminnelige erstatningsregler, normalt fra aktøren som får prioritert nettilknytning eller kapasitetsøkning mv. Det fremgår videre at det må tas stilling til eventuell erstatning i den konkrete saken. Slik Statnett leser dette, vil det ikke være nettselskapene som må bære et eventuelt erstatningsansvar. Statnett er enig i det. Det kunne likevel være en fordel om spørsmålet om eventuelt erstatningsansvar ble regulert eller beskrevet noe klarere i lovforslaget. Dersom en myndighetsbestemt prioritering av en virksomhet medfører økonomisk tap for andre, mener Statnett at myndighetene eller den som nyter godt av prioriteringen er nærmest til å bære dette, dersom det foreligger et erstatningsansvar.

For å klargjøre hvordan et vedtak skal gjennomføres bør det gis nærmere bestemmelser i forskrift. Dersom forslaget om å åpne for prioritering skulle bli utvidet til å gjelde også overfor tilknyttede kunder, kan det bli større behov for utfyllende bestemmelser i forskrift. I merknadene til bestemmelsen står det at departementet ikke ser behov for å utforme forskrifter til bestemmelsen på nåværende tidspunkt, men formuleringen bør uansett ikke utelukke den muligheten.

Med vennlig hilsen

Gunnar G. Løvås

Konserndirektør Kraftsystem og kunder